

Alla behöver rötter!

av Sune Nilsson

När man kommit lite till åren och fått ordning på livet i största allmänhet borde man stå stadigt på jorden. Med ekonomin under kontroll, halvskaplig hälsa och familjelycka.

Tror man!

Tillvaron är dock inte så stadig som man tror, man vinglar och svajar! Man har inte tillräckligt djupa rötter! Bara några enstaka, ytliga rottrådar!

Att vilja känna till sitt ursprung tilltar med åren, det gäller att passa på medan man ännu kan ta reda på det. Visst, man vet ju när ens föräldrar var födda, man firade ju födelsedagar! Men inte var dom var födda?

Eller visste man? Hade man hört det? Och bara har förskjutit det långt in i bakhuvudet!

Farfar minns man väl, en vithårig gubbe i en kökssoffa som klappade en på skulden och sa vänliga ord vid besöken i slutet på 40-talet! Men vad hette han? Och var kom han ifrån? Farmor, en gumma i huckle, hade hon nåt namn?

Farmor & farfar, 30-talet

Morfar och mormor, döda långt innan jag föddes, fanns ju på ett suddigt fotografi i finrummet hemma, dom hade väl som alla andra varit små barn och tumlat om, lekt och skojat, men var?

Tänk om man gett sig tid att lyssna och fråga medan far och mor

fanns i livet, dom visste ju allt detta åtminstone någon generation tillbaka. Men det var alltid något annat som stal tiden,

I barn- och ungdomen var det de egna nöjena och kanske skolan, senare i livet familjebildande, familjeliv och jakt på trygghet i nuet, jobba, stressa, jäkta.

Nu är det för sent att ta denna raka väg till gamla tider, platser och händelser. Mycket av det jag i dag saknar hade jag kunnat få direkt och utan omvägar. Trots att båda föräldrarna var sprungna ur den grå ursvenska massan av statare, torpare och pigor var man lite stolt över sitt ursprung. Min far som var född 1890 berättade gärna om sitt slit åt grevar och baroner på storgodsen på Södertörn under början på förra seklet, om fattigdom, nästan nöd, spanska sjukan, vägglöss och orättvisor. Även om jag naturligtvis av respekt och artighet lyssnade på honom var det utan egentligt engagemang. Sådana fakta sparades troligen i det mänskliga kortminnet som motsvarar datavärldens arbetsminne, de raderades och ersattes med nyare uppgifter

Jag blev själv varse mina luckor i dessa sammanhang för en 4-5 år sedan

och beslöt naturligtvis som den beslutsamma man jag är att göra nåt åt det, jag skulle släkt- och hembygdsvetenskap!
Hur gör man det då? Hur kommer man igång? Måste man hyra rum på Riksarkivet?
Internet, naturligtvis, där finns väl svaren!
Inte f-n blev det av, efter några halvhjärtade försök

via datorn och lite litteratur återgick det hela till utgångspunkten, det var väl fotboll på TV eller också skulle man deklarerat!

Min räddning blev ett antal människor som påtagit sig uppdraget att dokumentera min födelseby, Fors i Västerhaninge, i Hembygdsföreningens regi. Jag blev kontaktad för att kanske kunna bidra med något till deras arbete. Jag visste redan inledningsvis att det knappast skulle vara något av större värde, jag levde där endast min fem första år och minnena var fragmentariska.

Ivar Lo Johansson berättar i "Pubertet" att han minns när en svart spindel faller ned i hans ansikte när han ligger i vaggan, troligen under hans första levnadsår. Jag har alltid tvivlat på detta påstående och tror att det är en hörsägen som omvandlats till minnesbild men man ska aldrig vara säker. För min del kommer något slags medvetande till stånd i mitt fjärde levnadsår men det är inte dessa tidiga minnesbilder som gör att jag ger mig in i dokumentationsgruppens arbete med Fors och Marieberg.

Jag såg istället chansen att under engagerad entusiastisk ledning och i grupp lära hur man söker sina rötter!

Redan vid den första träffen i en körsbärsblommande södersluttning, våren 1999 i Mariebergsbacken, fick jag vissa kopplingar och känslor till den tidiga barndomen. Som i en gammal repig smalfilm började vissa scener och händelser att spelas upp i mitt inre, det var en underlig och pIRRande men samtidigt angenäm känsla.

Trots att jag i nästan ett halvsekel framlevt mitt liv endast några kilometer från den lilla torpstugan hade jag inte gjort ett enda besök där under vuxen ålder!

Hundratals gånger har jag åkt förbi på Nynäsvägen och kikat upp på stugan, har jag haft sällskap i bilen har jag ofta sagt; "där uppe, i den röda stugan, är jag född"!

Man kan undra, varför detta totala ointresse?

Vi träffade den nuvarande ägaren som med stolthet visade oss runt sin lilla torparlycka, det blev en paus i potatissättningen och vårbruket. Vi fick gå in i stugan, järnspisen stod kvar och kökssoffan var på plats, naturligtvis inte den jag sov i på 40-talet, men ändå.

Han visade ett gammalt smidesstöd och andra verktyg som räddats ur farfars

smedja innan den revs, vi kikade in i lillstugan där farfar slutade sina dar 1949 efter att ha varit sängliggande i många år.

Den här försommardagen blev inledningen till ett helt nytt kapitel i mitt liv. Tillsammans med de nyfunna kamraterna i Gillet började jag en spännande upptäcktsfärd i mitt förflutna och senare även långt där bakom. Ett ivrigt sökande inleddes efter litteratur, skrifter och foton från förr, kontakter togs med äldre släktingar och bekanta med anknytning till Fors. Jag vandrade runt med karta, anteckningsblock och kamera i trakten och gladdes åt varje fynd som noga dokumenterades.

Jag skaffade mikrofilmade kyrkoböcker, en underbar litteratur under mörka vinterkvällar, jag gav mej ut på nätet med helt nya sökord och fick en ny dimension på livet.

Höjdpunkten uppnåddes nu i våras då jag med gode vännen Arne på en av påskdagarna stod vid grunden till torpet Myrsättra i Hemfosaskogen.

Grunden Myrsättra

Under vintern hade mina studier påvisat att min morfars föräldrar varit torpare där i mitten på 1800-talet, i den Hallska torpbibeln fanns bilder på resterna och en karta från 1867 gav de nödvändiga koordinaterna för sökandet. Att stå där denna strålande men lite kyliga förvärmorgon och försöka få en bild av miljön för 150 år

sedan var obeskrivligt, hur framlevdes livet i denna avkrok av världen, hur såg människorna ut, var morfars far en liten kutig gubbe eller en kraftkarl?

Undrar om man inte skulle offra nåt år av sitt liv blott för att få uppleva en enda dag på torpet i Hemfosa för 150 år sedan?

I min släktforskning har jag på farssidan kommit ända ner till 1500-talet, måste väl erkänna att jag fick mycket "gratis" av en vän och avlägsen släkting i Östergötland som jag oförhappandes fann på nätet.

Anna i Vammar, född 1586 var min farfars-morfars-farmors-mormors-mormors-mormors-mormor, har jag någon glädje av detta? Ja, lite kanske, men intresset och glädjen tilltar nog med kännedomen om senare generationer där man finner en större närhet till namnen i husförhörslängderna.

Anledningen till dessa rader är att väcka just *Ditt intresse för Din bakgrund och Din ursprungsmiljö* och att ta vara på de kontakter du har med de äldre generationerna medan du kan.

Passa på att verkligen prata med dom som vet, intervju dom och ta det till ditt hjärta, med tanke på allas vår skröplighet är det nog bäst att också att anteckna och dokumentera.

Du kan kanske använda en bandspelare eller varför inte den fina videokameran som ligger oanvänd när du pratar med gamla farfar eller med grannen som bott i trakten i åttio år!

Glöm inte heller att plocka fram kartongen med osorterade gamla fotografier ur byrålådan och ge namn och årtal åt de mänskliga motiven och miljöerna. Några enkla fakta med blyertspenna på baksidan kan göra ett totalt anonymt, intresselöst porträtt till ett varmt minne i framtiden. Antingen för dig själv eller för dina efterkommande.

Eftersom en artikel med rubriken "Alla behöver rötter" i Hembygdsgillet

medlemsblad knappast kommer att slukas av den yngre generationens läsare kanske man slutligen måste vända på problemet.

Vi som är lite till åren komna måste försöka intressera våra yngre för sin bakgrund, med tanke på vad ovan sagts är detta inte helt enkelt. Men vi får därför inte avstå, med lämpliga doser vid lämpliga tillfällen kan dock den mest ointresserade intresseras!

Ta tillfället i akt att vid ex.vis familjehögtider föra resonemanget bakåt i tiden och att erbjuda ditt eget vetande och kunnande för barn och barnbarn. Eller erbjud en guidad tur till din egen barndomsmiljö en vacker sommar dag.

Någon i skaran har troligen ett öppet sinne och kommer att köpa dina idéer, ett sånt engagemang kommer att ge er en ömsesidig glädje vid många tillfällen under många år.

Om man nu inte lyckas med detta eller inte har någon att övertyga finns tillfällen till en insats tillsammans med likasinnade i Gillets regi. Vid ett återkommande arrangemang i Tingshuset, kallat "Västerhaninge – förr i tiden", träffas i oktober varje år ett stort antal människor för utbyte av vetande och tillför mycket värdefull information till arrangörerna. Om du inte hade möjlighet att delta där men är intresserad av enklare hembygds- och släktforskning kan du kontakta någon i dokumentationsgruppen.

Denna artikel är tidigare publicerad i Hanninge Hembygdsgillet medlemsblad

Glimtar från Hanningebygden